

Re: Verzoek m.b.t. UTwente-publicatie waarbij onderbouwing niet openbaar is

Inbox

theo.toonen@utwente.nl <theo.toonen@utwente.nl>

di 16 feb.
12:35

aan mij

Beste mevr Rotgers,

Heb u net teruggebeld maar kon u niet bereiken. Ik heb ingesproken op uw boodschappen service. Mevr Stel stuur u vanmiddag de stukken toe die in het verlengde liggen van het persbericht zodat u dat persbericht ook kunt checken - het onderzoek op zich is breder. Daarbij zitten de presentatie die ik noemde, literatuurverwijzingen en relevante vraagstellingen.

In de hoop u hiermede van dienst te zijn geweest,

Met vriendelijke groet,

Theo Toonen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 feb. 2021 om 23:00 heeft geesje rotgers <grotgers@gmail.com> het volgende geschreven:

Geachte heer Toonen,

Hartelijk dank voor uw bericht. Tussen 11 en 12 uur zou mij goed passen. Vanaf 12 uur zit ik in een overleg.

Graag tot morgen.

Hartelijke groet,

Geesje Rotgers

Verzonden met de mobiele telefoon

Op ma 15 feb. 2021 22:55 schreef theo.toonen@utwente.nl <theo.toonen@utwente.nl>:

Geachte mevrouw Rotgers,

Het was vandaag een overvolle dag en ik was mij niet bewust dat U de indruk had dat ik U zou bellen.

Zullen we kijken of het morgen lukt? Ik zou kunnen om 11 uur of om 12 uur. Zeg maar wat u het beste uitkomt. Nu ik uw 06 heb, zal ik U bellen?

Mvg

Theo Toonen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 feb. 2021 om 18:43 heeft geesje rotgers <grotgers@gmail.com> het volgende geschreven:

Geachte heer Toonen,

Vandaag heb ik een poging gedaan om u te spreken te krijgen, en begrepen dat ik teruggebeld zou worden, maar helaas is het contact nog niet tot stand gekomen.

Inmiddels zijn wij een dikke week bezig om inzage te krijgen in de onderbouwing van het persbericht op de website van uw universiteit, zodat wij de uitkomsten kunnen verifiëren. Maar nog altijd zonder resultaat.

AgriFacts is voornemens binnenkort over te gaan tot publicatie.

Met vriendelijke groet,

Geesje Rotgers,

Onderzoeksjournalist Stichting AgriFacts

----- Forwarded message -----

Van: e.giebels@utwente.nl <e.giebels@utwente.nl>

Date: vr 12 feb. 2021 om 14:11

Subject: Re: Verzoek m.b.t. UTwente-publicatie waarbij onderbouwing niet openbaar is

To: geesje rotgers <grotgers@gmail.com>

Cc: theo.toonen@utwente.nl <theo.toonen@utwente.nl>

Geachte mevrouw Rotgers,

Ik heb uw verzoek besproken met de decaan van onze faculteit, Prof. Theo Toonen. We hebben afgesproken dat hij als aanspreekpunt zal fungeren, dus ik verwacht dat er op korte termijn contact met u zal worden gelegd.

Met vriendelijke groet,

Ellen Giebels

Van: geesje rotgers <grotgers@gmail.com>

Datum: donderdag 11 februari 2021 om 14:15

Aan: "Giebels, E. (BMS)" <e.giebels@utwente.nl>

CC: "Wichman, S.C.P.A. (GA)" <s.c.p.a.wichman@utwente.nl>

Onderwerp: Verzoek m.b.t. UTwente-publicatie waarbij onderbouwing niet openbaar is

Geachte prof. Giebels,

Op advies van het secretariaat van de bestuurssecretaris, wend ik mij tot u. Mijn organisatie zou graag met enige spoed de onderbouwing willen ontvangen van een onderzoek van UTwente, waarover uw universiteit de noodklok luidt, maar waarvan de onderbouwing niet beschikbaar wordt gesteld.

Op 8 januari verscheen het volgende persbericht op de website van UTwente: [‘Meer risico op zoönose in Nederland dan we denken’ \(utwente.nl\)](#)

In dit bericht luiden wetenschappers de noodklok en worden een aantal conclusies getrokken.

Het researchteam van Agrifacts onderzoekt momenteel bovenstaande publicatie op juistheid. M.a.w. of het wetenschappelijke onderzoek inderdaad tot de door u naar buiten gebrachte conclusies heeft geleid. Uw persvoorlichter, dhr. Vreeman, verwees mij door naar dr. M. Stel, waarmee ik kort emailcontact had. Zij gaf aan momenteel ziek te zijn. Dr. Stel heeft ons in enkele korte zinnen laten weten dat er geen publicatie is, hieraan wordt nog geschreven. Ook is het niet mogelijk inzage te krijgen in de gevraagde onderbouwing (die overigens wel aanwezig is), pas na publicatie van het artikel.

Onze vraag is: Waarom luiden wetenschappers van UTwente de noodklok op de UTwente-website en in de media (bijvoorbeeld in Trouw) vóórdat het artikel is opgeschreven, en voordat het artikel is geaccepteerd voor publicatie? En waarom wordt de bijbehorende onderbouwing, ook na verzoek daartoe, niet beschikbaar gesteld? Waarom kiest UTwente voor een niet transparante en niet controleerbare wijze van het naar buiten brengen van onderzoeksresultaten?

Wij willen u vragen onderstaande stukken openbaar te maken en beschikbaar te stellen aan AgriFacts.

1. De vragenlijst (in ieder geval dat deel van de vragen waaraan in uw persbericht wordt gerefereerd)
2. De uitkomsten van de enquête (in ieder geval dat deel van de uitkomsten waaraan in uw persbericht wordt gerefereerd)
3. De samenstelling van de groep(en) respondenten
4. De literatuurreferenties (die zijn ons wel toegezegd door dr. Stel, maar deze hebben we nog niet ontvangen).

Bij voorbaat veel dank voor uw medewerking en reactie.

Met vriendelijke groet,

Geesje Rotgers,

Onderzoeksjournalist Stichting AgriFacts

www.stichtingagrifacts.nl

di 16 feb.
20:26

m.stel@utwente.nl <m.stel@utwente.nl>
aan mij, j.c.vreeman@utwente.nl

Geachte mevrouw Rotgens,

Bedankt voor uw beterschapswensen! Er schijnt iets naast corona te heersen. Uiteraard ben ik in de gelegenheid de vervolgvragen te beantwoorden. Hieronder de antwoorden op uw vragen, en daarna de reactie op de mail die u gestuurd heeft naar Prof. Giebels.

U stelt dat u als psycholoog heeft gekeken heb naar de risicoperceptie van zoonose en de effecten op gedrag. Wat is in dit licht de reden dat u uitsluitend naar de intensieve veehouderij heeft gekeken? En bijvoorbeeld niet naar de biologische veehouderij? (Zie bijvoorbeeld de website [Vragen en antwoorden zoönosen | Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid](#) en de vraag 'Is biologisch beter dan regulier?')

- De reden hiervoor is dat juist in Nederland er veel intensieve veehouderij is, deze vorm de afgelopen decennia flink toegenomen is en volgens collega wetenschappers een belangrijke rol speelt in het ontstaan van zoonoses. Zo laten Graham en collega's (2008) zien dat (ik citeer): "that the odds of H5N1 outbreaks and infections were significantly higher in large-scale commercial poultry operations as compared with backyard flocks." en Jones en collega's (2013): "strong evidence that modern farming practices and intensified systems can be linked to disease emergence and amplification".

Het artikel op de website maakt niet expliciet duidelijk dat alleen naar de intensieve veehouderij is gekeken, en ook niet waarom het onderzoek wordt beperkt tot de intensieve veehouderij. Ook wordt niet expliciet vermeld of het artikel gaat over de Nederlandse intensieve veehouderij (die suggestie wekt het wel) of dat het ook gaat over de markten in China. Waarom wordt dit niet expliciet vermeld?

- Na de algemene introductie van het onderwerp, wanneer het onderzoek zelf geïntroduceerd wordt (onder het kopje 'bewustwording') is expliciet genoemd dat het om de intensieve veehouderij gaat. In deze zelfde zin staat vermeld dat het om Nederlanders gaat. Ook is dat duidelijk in de titel. De vragen over het verbannen van wildmarkten en de intensieve veehouderij gaan overigens wel over alle landen (zie de vragen die ik eerder heb gedeeld). Waarom er voornamelijk naar intensieve veehouderij gekeken wordt, wordt inderdaad niet vermeld. We hebben ons hier gefocust op de hoofdpunten om het persbericht leesbaar te houden. In het persbericht gaat het uiteraard om een omschrijving van de hoofdpunten, tbv de nieuwswaarde. Het is daarin niet te doen om op elke aspect heel uitgebreid in te gaan. Dat zal uiteraard in het rapport wel gebeuren.

U stelt in het artikel "Veel van hen weten echter niet dat het overgrote deel van het vlees dat ze consumeren uit die intensieve veehouderij komt", zegt Stel. "In Nederland is echter slechts 3,2% van al het vlees biologisch. Hiermee lopen we achter ten opzichte van de meeste andere landen..... "

Met deze passage suggereert u richting de lezers dat mensen die vlees consumeren uit de biologische houderij minder risico lopen op zoönosen. Klopt dat? Wat was voor u de reden, in het licht van uw onderzoeksvraag naar de risicoperceptie, te vragen of mensen vlees eten uit de intensieve veehouderij of uit de biologische veehouderij?

Welk belangrijke verschil zit er tussen beide vleessoorten in het licht van risico op zoonosen?

- We suggereren hiermee dat als veel mensen minder vlees gaan eten wat uit de intensieve veehouderij, het risico op zoonose kleiner wordt. Dit is gebaseerd op het hiervoor aangehaalde wetenschappelijke onderzoek. Dus niet wat u schrijft dat 'mensen die vlees consumeren uit de biologische houderij minder risico lopen op zoonosen' als dit maar om een aantal mensen gaat die hun gedrag veranderen. Als de meeste mensen vlees blijven eten, dan hebben de mensen die geen vlees eten uiteraard vergelijkbare kansen om zoonose te krijgen. We hebben hier wederom alleen gevraagd naar welk percentage vlees zij denken dat uit de intensieve veehouderij komt. Er is daar dus geen vergelijking gemaakt met biologisch vlees. In de tekst is dit wel gedaan om lezers te informeren over het percentage. Het punt was hier om te verklaren waarom 70% van de mensen wel minder vlees zegt te willen gaan eten als ze de kans op zoonosen daarmee verkleinen, maar veel mensen dat dus niet doen. Dit komt dus omdat zij denken dat zij vlees eten waar de kans op zoonose minder groot is.

Ik zou graag de referenties willen van de door u gebruikte onderzoeksartikelen over hoe groot het risico is. En ook de vragenlijst die aan respondenten is voorgelegd zou ik graag willen inzien. Is dat mogelijk? Veel dank alvast.

- Zeker, bijgevoegd de referentielijst.

In deze mail zal ik ook ingaan op de mail die u naar professor Giebels heeft gestuurd. Naar aanleiding van uw mail, hebben mijn vakgroepsvoorzitter Sven Zebel en de decaan Theo Toonen van de faculteit samen overleg gehad en dat vervolgens met mij besproken. Ik begreep dat u ook contact heeft gehad met Theo, dus wellicht is een deel van de informatie al met u besproken.

Allereerst een antwoord op uw vraag; [Waarom luiden wetenschappers van UTwente de noodklok op de UTwente-website en in de media \(bijvoorbeeld in Trouw\) vóórdat het artikel is opgeschreven, en voordat het artikel is geaccepteerd voor publicatie? En waarom wordt de bijbehorende onderbouwing, ook na verzoek daartoe, niet beschikbaar gesteld? Waarom kiest UTwente voor een niet transparante en niet controleerbare wijze van het naar buiten brengen van onderzoeksresultaten?](#)

Normaal gesproken worden onderzoeksresultaten inderdaad alleen naar buiten gebracht wanneer er een rapport is. De reden waarom dit nu eerder is gedaan is vanwege de nieuwswaarde en omdat de onderzoeksresultaten wel al op een congres zijn gepresenteerd waar bijna 40 collegawetenschappers bij waren. Ik denk dat ik uw verzoek om de onderbouwing verkeerd begrepen heb, want die kan ik uiteraard geven en is hierboven weergegeven. Het is alleen nog niet in een rapport te lezen, wat wel beschikbaar komt. U vraagt daarnaast om de volgende stukken:

1. De vragenlijst (in ieder geval dat deel van de vragen waaraan in uw persbericht wordt gerefereerd)
2. De uitkomsten van de enquête (in ieder geval dat deel van de uitkomsten waaraan in uw persbericht wordt gerefereerd)
3. De samenstelling van de groep(en) respondenten
4. De literatuurreferenties (die zijn ons wel toegezegd door dr. Stel, maar deze hebben we nog niet ontvangen).

Uiteraard wil de Universiteit Twente transparant zijn. De reden dat ikzelf terughoudend was, is omdat onderzoeksresultaten die nog niet gepubliceerd zijn, uiteraard erg gevoelig zijn om door anderen opgeschreven en gepubliceerd te worden voordat wij de kans hebben gehad. Dit is ook de reden dat de stukken nu nog niet openbaar zijn en nog niet worden. Maar we begrijpen dat uw doel anders is, namelijk het checken van de resultaten. Daarom kunnen we de 4 gevraagde punten van hierboven met u delen, wanneer dit alleen voor dit doel, het checken van de uitkomsten van het onderzoek, de gegevens worden gebruikt. Dit zullen we doen voor het gedeelte van het onderzoek wat in het persbericht is aangehaald. We hopen dat u hiermee alles kunt checken wat u wilt. Als u nog vragen heeft, dan horen we dat graag. In de bijgevoegde pdf vind u de onderzoeksresultaten zoals geanalyseerd in SPSS. Daar vind u ook de samenstelling van de groep respondenten per geslacht en leeftijd. Mocht u de SPSS bestanden ook willen inzien, dan kan ik deze ook delen (van het deel waarover het persbericht ging).

Met vriendelijke groet,
Marielle

From: geesje rotgers <grotgers@gmail.com>
Sent: woensdag 10 februari 2021 15:40
To: Stel, M. (BMS) <m.stel@utwente.nl>
Subject: Re: Enkele vragen over artikel op uw website

Geachte mevrouw Stel,

Veel dank voor uw antwoorden en van harte beterschap! Uw vragen leiden bij mij echter tot enkele vervolgvragen. Hopelijk bent u in de gelegenheid hier nog op te antwoorden.

U stelt dat u als psycholoog heeft gekeken heb naar de risicoperceptie van zoonose en de effecten op gedrag. Wat is in dit licht de reden dat u uitsluitend naar de intensieve veehouderij heeft gekeken? En bijvoorbeeld niet naar de biologische veehouderij? (Zie bijvoorbeeld de website [Vragen en antwoorden zoönosen | Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid](#) en de vraag 'Is biologisch beter dan regulier?')

Het artikel op de website maakt niet expliciet duidelijk dat alleen naar de intensieve veehouderij is gekeken, en ook niet waarom het onderzoek wordt beperkt tot de intensieve veehouderij. Ook wordt niet expliciet vermeld of het artikel gaat over de Nederlandse intensieve veehouderij (die suggestie wekt het wel) of dat het ook gaat over de markten in China. Waarom wordt dit niet expliciet vermeld?

U stelt in het artikel "Veel van hen weten echter niet dat het overgrote deel van het vlees dat ze consumeren uit die intensieve veehouderij komt", zegt Stel. "In Nederland is echter slechts 3,2% van al het vlees biologisch. Hiermee lopen we achter ten opzichte van de meeste andere landen..... "

Met deze passage suggereert u richting de lezers dat mensen die vlees consumeren uit de biologische houderij minder risico lopen op zoönosen. Klopt dat? Wat was voor u de reden, in het licht van uw onderzoeksvraag naar de risicoperceptie, te vragen of

mensen vlees eten uit de intensieve veehouderij of uit de biologische veehouderij? Welk belangrijke verschil zit er tussen beide vleessoorten in het licht van risico op zoönosen?

Ik zou graag de referenties willen van de door u gebruikte onderzoeksartikelen over hoe groot het risico is. En ook de vragenlijst die aan respondenten is voorgelegd zou ik graag willen inzien. Is dat mogelijk? Veel dank alvast.

Met vriendelijke groet,
Geesje Rotgers, onderzoeksjournalist Agrifacts

Op wo 10 feb. 2021 om 13:51 schreef m.stel@utwente.nl <m.stel@utwente.nl>:
Geachte mevrouw Rotgers,

Bedankt voor uw interesse in ons onderzoek! Ik ben op dit moment ziek, maar ik begrijp dat er enige spoed achter zit. Hierbij kort de beantwoording op uw vragen:

Vraag 1. Is in deze studie enkel gekeken naar de intensieve veehouderij (varkens/pluimveehouderijen)? En niet naar zoönosen uit de extensieve veehouderij en het houden van gezelschapsdieren?

- Klopt enkel naar de intensieve veehouderij

Vraag 2. T.a.v. de zin "Meer dan 90% van de deelnemers aan het gedragsonderzoek van de UT is ervan bewust dat een op de mens overdraagbaar virus ook in de intensieve veehouderij in Nederland kan ontstaan." Is deze vraag ook gesteld t.a.v. extensieve veehouderij en gezelschapsdieren?

- Nee, enkel intensieve veehouderij.

Vraag 3. Hebben de onderzoekers ook gekeken naar de situatie in Nederland en dan naar het aandeel van de besmettingen van mensen met zoönosen, afkomstig van respectievelijke intensieve veehouderij, extensieve veehouderij, gezelschapsdieren, wilde dieren? Zo ja, wat zijn de aandelen per diergroep?

- In dit onderzoek waren we enkel geïnteresseerd in de risico-inschatting van mensen op zoonose uit de intensieve veehouderij en de invloed daarvan op hun gedrag.

Vraag 4 . T.a.v. "Ook vindt meer dan 70% van de deelnemers dat wildmarkten en de intensieve veehouderij verbannen moeten worden." Wat was hier precies de vraagstelling?

- In een rij met verschillende beweringen vroegen we in hoeverre mensen het eens of oneens zijn met:

‘Alle landen zouden wildmarkten moeten verbieden’

En in een andere vraag ‘Alle landen zouden intensieve veehouderij moeten verbieden’

Allen op een 7 puntschaal van helemaal oneens tot helemaal eens. Deze stonden dus in een mix met andere beweringen.

Vraag 5. Wie is de financier van deze studie?

- Geen financier van buiten, dus is bekostigd door de universiteit Twente

Vraag 6. Ik zou graag de vragenlijst willen zien, is dat mogelijk? En is er ook een artikel verschenen n.a.v. dit onderzoek? Ook daarover zou ik graag beschikken, is dat mogelijk?

- Het artikel zijn we nu aan het opschrijven, zodra deze beschikbaar is, kunnen we deze opsturen. Dan kan ik ook de vragenlijst pas delen.

Ik hoop dat dit alle vragen beantwoord. Misschien goed om toe te lichten dat ik als psycholoog gekeken heb naar de risicoperceptie van zoonose en de effecten op gedrag. De informatie over hoe groot het risico nu is, komt van virologen uiteraard (wetenschappelijke artikelen ook). Mocht u daar de referenties van willen, hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,
Marielle

From: geesje rotgers <grotgers@gmail.com>
Sent: woensdag 10 februari 2021 11:50
To: Stel, M. (BMS) <m.stel@utwente.nl>
Subject: Fwd: Enkele vragen over artikel op uw website

Geachte mevrouw Stel,

Uw collega Jochem Vreeman raadde me aan rechtstreeks even contact met u op te nemen. Ik heb uw voicemail ingesproken, maar wellicht werkt de mail beter. Is het mogelijk alvast aan te geven wanneer ik antwoorden mag verwachten? En zou ik uw onderzoeksrapport of -artikel en de vragenlijst liefst met enige spoed mogen ontvangen? Bij voorbaat veel dank.

Met vriendelijke groet,

Geesje Rotgers,
Onderzoeksjournalist Stichting AgriFacts
----- Forwarded message -----
Van: **geesje rotgers** <grotgers@gmail.com>
Date: zo 7 feb. 2021 om 10:52
Subject: Enkele vragen over artikel op uw website
To: <j.c.vreeman@utwente.nl>

Geachte heer Vreeman,

Ik ben onderzoeksjournalist bij Agrifacts. Mijn redactie fact checkt publicaties die door lezers van ons blad worden aangedragen. Een lezer zond ons het artikel op uw website. Het gaat om dit artikel:

<https://www.utwente.nl/nieuws/2021/1/922944/meer-risico-op-zoonose-in-nederland-dan-we-denken>

Hierover heb ik enkele vragen:

Vraag 1. Is in deze studie enkel gekeken naar de intensieve veehouderij (varkens/pluimveehouderijen)? En niet naar zoönosen uit de extensieve veehouderij en het houden van gezelschapsdieren?

Vraag 2. T.a.v. de zin "Meer dan 90% van de deelnemers aan het gedragsonderzoek van de UT is ervan bewust dat een op de mens overdraagbaar virus ook in de intensieve veehouderij in Nederland kan ontstaan." Is deze vraag ook gesteld t.a.v. extensieve veehouderij en gezelschapsdieren?

Vraag 3. Hebben de onderzoekers ook gekeken naar de situatie in Nederland en dan naar het aandeel van de besmettingen van mensen met zoönosen, afkomstig van respectievelijke intensieve veehouderij, extensieve veehouderij, gezelschapsdieren, wilde dieren? Zo ja, wat zijn de aandelen per diergroep?

Vraag 4 . T.a.v. "Ook vindt meer dan 70% van de deelnemers dat wildmarkten en de intensieve veehouderij verbannen moeten worden." Wat was hier precies de vraagstelling?

Vraag 5. Wie is de financier van deze studie?

Vraag 6. Ik zou graag de vragenlijst willen zien, is dat mogelijk? En is er ook een artikel verschenen n.a.v. dit onderzoek? Ook daarover zou ik graag beschikken, is dat mogelijk?

Bij voorbaat veel dank.

Met vriendelijke groet,

Geesje Rotgers,
Onderzoeksjournalist Stichting AgriFacts